

NÅR DU ER BEKYMRET FOR ET BARN ELLER EN UNG

- en handlevejledning

KØBENHAVNS KOMMUNE
Børne- og Ungdomsforvaltningen
Socialforvaltningen
www.kk.dk/bekymret

Indhold

Forord	4
Tegn på at et barn eller en ung ikke trives	5
Sådan gør du, når et barn eller en ung ikke trives	8
Når du er bekymret for et barn eller en ung - skridt for skridt	8
Inddragelse af og samarbejde med barnet eller den unge og forældre	10
Børne- og Ungdomsforvaltningens tværfaglige support	12
Ressourceteam omkring klynger og netværk	12
Skolernes ressourcecentre	14
Ansøgninger om støttepædagog og overvejelse omkring behov for pædagogisk psykologisk vurdering	15
Kompetencecentre	15
Børnefamiliecenter København (Socialforvaltningen)	16
Børnefamiliecenter Københavns åbne anonyme rådgivningstilbud	17
Underretning til Børnefamiliecenter København	18
Underretningspligten	18
Sådan underretter du	19
Når Børnefamiliecenter København modtager en underretning	20
Opfølgning på en underretning	22

www.kk.dk/bekymret

Akutte situationer	24
Pludseligt opståede kriser	24
Vold og seksuelle overgreb	25
Tavshedspligt, samtykke og videregivelse af oplysninger	26
Din tavshedspligt	26
Samtykke	27
Undtagelser hvor du kan udveksle oplysninger uden samtykke	28
Anonym drøftelse	30
Relevante skemaer og information	31

Forord

I Københavns Kommune skal alle børn og unge have et godt liv med mulighed for at udvikle de evner og ressourcer, de har. Vi lægger vægt på, at alle børn og unge trives og udvikler sig gennem positive relationer til både voksne og deres jævnaldrende.

Som vores Børne- og Ungepolitik fastslår, skal alle børn og unge – uanset deres baggrund – sættes i stand til at klare sig godt både personligt, socialt og fagligt. Vi skal sammen skabe de bedst mulige udviklingsbetingelser for vores børn og unge. Derfor er det også afgørende, at børn og unge, der af den ene eller anden grund er i vanskeligheder, får en rettidig og helhedsorienteret indsats.

Denne handlevejledning er til dig, der er ansat i Københavns Kommune, og som i dit daglige arbejde har kontakt og samvær med børn og unge. Det er bl.a. pædagoger, dagplejere, lærere, sundhedsplejersker og psykologer, men også andre af kommunens ansatte, som fx tandlæger og socialrådgivere, der ikke er ansat på en institution eller skole.

Handlevejledningen beskriver, hvad du og dine kollegaer skal være opmærksomme på og hvordan I skal handle, hvis et barn eller en ung ikke trives i dagligdagen. Handlevejledningen giver gode råd til, hvordan et tværfagligt samarbejde kan tilrettelægge en særlig indsats over for barnet, den unge og forældre. I forlængelse heraf beskriver vejledningen, hvornår I bør underrette Socialforvaltningen om jeres bekymring og hvordan man i Socialforvaltningen handler på en underretning.

Respekt, tillid, dialog og ligeværdighed er udgangspunktet for, hvordan vi tilrettelægger en særlig indsats. Det indebærer bl.a., at indsatsen altid skal ske i samarbejde med forældrene, og at indsatsen som udgangspunkt skal gives der, hvor barnet eller den unge er.

Vi håber, at denne vejledning kan inspirere jer og give jer klare rammer i arbejdet med at sikre en rettidig og relevant indsats til børn og unge med behov for særlig opmærksomhed eller støtte.

Med venlig hilsen

Else Sommer
Administrerende direktør
Børne- og Ungdomsforvaltningen

Anette Laigaard
Administrerende direktør
Socialforvaltningen

Tegn på at et barn eller en ung ikke trives

Alle, der arbejder med børn og unge, har et særligt ansvar over for de børn og unge, de møder i deres daglige virke. Det betyder, at du som ansat skal have opmærksomhed rettet mod de børn og unge, der på forskellige måder viser tegn, der tyder på, at de ikke trives.

Det er vigtigt, at du tager barnet eller den unges faldende trivsel alvorligt og igangsætter en indsats med henblik på, at barnet eller den unge skal få det bedre. Vanskeligheder knytter sig sjældent til barnet eller den unge alene. Det er derfor vigtigt altid, at tænke over den kontekst barnet eller den unge indgår i fx børnegruppen, klassen, kammerater i fritidstilbuddet mv. Du skal også være opmærksom på at det pædagogiske miljø samt relationerne mellem fagpersoner og barnet eller den unge, kan påvirke barnet eller den unges trivsel og udvikling negativt.

Listen herunder indeholder en række tegn, der kan være udtryk for, at et barn eller en ung har brug for særlig opmærksomhed. Vær opmærksom på, at listen består af eksempler og derfor ikke er udtømmende.

Forskellige begivenheder i et barn eller en ungs liv kan i kortere eller længere perioder, påvirke barnet eller den unges trivsel. Selvom barnet eller den unge viser nogle af tegnene, er det ikke sikkert, at der er vanskeligheder. Omvendt er der også børn og unge, som tilsyneladende er upåvirkede af, at de lever under ekstremt vanskelige forhold derhjemme. Derfor er det vigtigt, at du lytter til din fornemmelse og stoler på den, når noget siger dig, at et barn eller en ung har brug for hjælp.

Fysiske tegn

Det kan være tegn på, at et barn eller en ung er i vanskeligheder og har behov for særlig opmærksomhed eller støtte, hvis barnet eller den unge:

- har blå mærker eller sår på kroppen
- er usoigneret og/eller har dårlig tandhygiejne
- har ”forkert påklædning”, fx for lidt tøj på i forhold til vejret
- ofte har mavepine eller kvalme
- ofte er svimmel eller har hovedpine
- har problemer med at sove eller er meget træt
- ufrivilligt tisser i sengen eller i bukserne
- bider negle
- er overvægtig eller ikke vil spise

Adfærdsmæssige tegn

Det kan være tegn på, at et barn eller en ung har det følelsesmæssigt svært og har behov for særlig opmærksomhed eller støtte, hvis barnet eller den unge:

- er trist og græder meget
- slår, bider og ofte overreager og bryder ud i raseri, uden der er en tydelig grund til dette
- holder sig for sig selv og ikke tager initiativ til leg og samvær med andre
- er angst og nervøs
- er meget stille og indadvendt
- har svært ved at koncentrere sig eller lære nye ting, fx om leg eller skolearbejde
- undgår kontakt med voksne eller andre børn og unge
- ikke har nogen nære venner eller legekammerater
- tit har konflikter med andre
- viser mangel på tillid til andre mennesker
- bliver mobbet eller selv mobber
- er ukritisk kontaktsøgende
- er dårlig til at udtrykke sig sprogligt i forhold til sin alder
- har fravær fra dagtilbud eller skole
- pludselig ændrer sin adfærd
- overtager forældrenes forpligtigelser
- overdreven tilpasning, fx ved at søge at opfylde andres behov og forventninger
- er selvdestruktiv, fx ved at skære i sig selv

Det er vigtigt, at dine handlinger er målrettede og hensigtsmæssige i forhold til barnet eller den unges situation. Det indebærer, at du skal foretage en vurdering af, i hvilket omfang barnet eller den unge har behov for hjælp. Børnelinealen på side 7 viser tegn på børn eller unges trivsel eller mistrivsel delt op i 4 kategorier – fra børn og unge i trivsel, til børn og unge i mistrivsel.

Børnelinealen kan bruges som støtte til at vurdere barnet eller den unges situation og forældreomsorgen. Vurderingen kan bruges til at afgøre, om barnet eller den unges vanskeligheder kan klares af de fagpersoner, som er en del af barnet eller den unges dagligdag, eller om de kræver støtte fra ressourcepersoner uden for eksempelvis institutionen eller skolen.

www.kk.dk/bekymret

Børnelinialen - Børn fra 0 - 18 år i Københavns Kommune

	Børn og unge i trivsel	Børn og unge i faldende trivsel	Børn og unge i dårlig trivsel	Børn og unge i mistrivsel
Barnets/den unges trivsel og udvikling	Barnet eller den unge udvikler sig almindeligt socialt, emotionelt, fysisk og intellektuelt med de almindelige udsving i trivslen der naturligt følger med.	Barnet eller den unge er udsat for lette, men konstante belastninger, og viser tegn på, at noget er galt. Barnet eller den unge er udsat for en større, men forbigående belastning, og viser tegn på, at noget er galt (barnet eller den unge kan fx være påvirket psykisk og socialt af en bestemt hændelse).	Barnet eller den unge udviser tegn i form af fysiske eller følelsesmæssige reaktioner fx er udadreagerende eller pludselig meget indadvendt. Barnet eller den unge kan have vanskeligheder i samspillet med andre og med at danne relationer til andre børn og voksne.	Barnet eller den unge er udsat for langvarig tung belastning og viser, måske dagligt, tydelige tegn på, at noget er galt. Barnet eller den unge fungerer meget dårligt, er langt fra alderssvarende i sin udvikling og udvikler sig kontinuerligt i en dårlig retning. Barnet eller den unge udviser alvorlige psykiske eller fysiske tegn, fx selvskadende adfærd eller spiseforstyrrelse.
Forældreomsorgen	Forældreomsorgen er god. Forældrene søger rådgivning, hvis barnet i en periode ikke trives. Forældrene søger måske bistand hos læge, skole, sundhedsplejerske, daginstitution mv.	Forældrene gør evt. på opfordring brug af råd og vejledning hos læge, skole sundhedsplejerske, daginstitution, skolesocialrådgiver mv.	Forældrenes omsorg er konstant eller midlertidigt reduceret på grund af vold i hjemmet, psykisk eller fysisk sygdom, misbrug eller en aktuel krise ved fx sygdom, dødsfald eller arbejdsløshed.	Forældrenes omsorg er reduceret i så høj grad, at de ikke magter at håndtere belastningerne i familien. Der er mishandling eller vold i familien. Forældrenes omsorg mangler helt og er stærkt belastet i form af psykisk eller fysisk sygdom, misbrug eller psykiske, sociale, økonomiske og/eller netværksmæssige faktorer.
Håndtering af vanskeligheder	Vanskelighederne kan håndteres i det daglige rum/almenområdet	Vanskelighederne kan nødvendiggøre bistand fra ressourcepersoner i almenområdet, fx ressourceteam eller -center	Vanskelighederne kan nødvendiggøre bistand fra andre ressourcepersoner. Socialforvaltningen underrettes.	Vanskelighederne kræver bistand fra andre ressourcepersoner og skal i visse situationer løses særlige steder. Socialforvaltningen underrettes.

Sådan gør du, når et barn eller en ung ikke trives

Du bør aldrig stå alene med en bekymring, når du oplever, at et barn eller en ung ikke trives. Søg altid støtte hos andre. Når du bliver opmærksom på, at der måske er noget, der ikke fungerer hensigtsmæssigt, er det vigtigt, at du så tidligt som muligt tager hånd om dine oplevelser sammen med dine kollegaer, din leder, barnet eller den unge og forældrene. Herefter kan I sammen afhjælpe vanskelighederne og forhindre, at de udvikler sig yderligere. En tidlig og fælles indsats giver jer bedre muligheder for at støtte barnet eller den unge til at komme ind i en god udvikling.

Barnet, den unge samt forældre skal, så tidligt som muligt, tilbydes støtte i det almene tilbud, om nødvendigt med støtte fra ressourcepersoner fra eksempelvis ressourcecenter eller -center. Indsatsen skal altid tilrettelægges i et samspil med barnets eller den unges omgivelser.

På de følgende sider beskrives, hvordan du skal handle, når du bliver opmærksomme på, at et barn eller en ung har behov for særlig opmærksomhed eller støtte.

SSP samarbejde (skole, socialforvaltningen, politi)

Hvis du er bekymret for at en ung eller en gruppe af unge er kriminalitetstruede og derfor har behov for særlig opmærksomhed eller støtte, skal du tage kontakt til SSP.

Alle skoler og de fleste fritidstilbud har en SSP medarbejder som du kan drøfte din bekymring med. SSP medarbejderen kan være med til at vurdere, hvad den videre handling skal være.

Læs mere om SSP på www.ssp.kk.dk.

Når du er bekymret for et barn eller en ung - skridt for skridt

Figuren på side 9 beskriver skridt for skridt, hvordan du skal handle, når du bliver opmærksom på, at et barn eller en ung har behov for særlig opmærksomhed eller støtte. Det er vigtigt, at du i alle faser i håndteringen af bekymringen gør brug af kollegaer eller ressourcepersoner fra fx ressourcecenter eller -center (se side 13 - 14).

1 Du iagttager tegn på, at et barn eller en ung ikke trives

Del bekymringen med dine kollegaer. Brug børnelinialen til at vurdere graden af bekymringen ud fra. Overvej hvordan I, i samarbejde med forældrene, kan arbejde med barnet/den unges trivsel og om der er behov for støtte fra ressourcepersoner.

HUSK at dokumentere de observationer, der understøtter bekymringen og at inddrage forældrene. Forældre skal altid give samtykke til, at andre ressourcepersoner inddrages (se side 26 - 30.)

2 Tværfaglig sparring og vejledning

Hvis I vurderer, at der er behov for rådgivning og/eller en særlig indsats, tager I kontakt til ressourceteam eller -center, hvor relevante ressourcepersoner kan komme i spil.

I et samarbejde med ressourcepersonerne drøfter I en koordineret indsats for barnet/den unge, forældre samt børnegruppen.

HUSK at bruge konkrete og systematiske observationer på bekymringen.

3 Koordineret tværfaglig indsats

I samarbejde med forældre og ressourcepersoner udarbejder I en plan for indsatsen, som kan forbedre barnet/den unges trivsel. Husk at formulere konkrete mål og en beskrivelse af hvem og hvordan I vil arbejde med at nå målene.

Husk at inddrage forældrene i udarbejdelse af mål og indsats. Dette kan ske på et netværksmøde.

4 Opfølgning på indsats

Der skal altid være en plan for den konkrete indsats. Ved et afsluttende møde følger I op på, hvad indsatsen har betydet for barnet eller den unges trivsel og udvikling. På den baggrund vurderer I i fællesskab, hvorvidt indsatsen skal fastholdes, eller om der skal noget andet til.

Husk sammen med forældrene at gøre løbende status på barnet/den unges trivsel, så indsatsen kan justeres undervejs.

5 Evt. videre handling

Hvis der ikke er sket en positiv ændring i barnets eller den unges trivsel skal I vurdere, om det er nødvendigt at underrette Socialforvaltningen.

Husk at jeres indsats skal fortsætte selvom der fx er underrettet.

Underretning til Socialforvaltningen

Ved akut eller alvorlig bekymring og i situationer, hvor du ikke er i tvivl om, at barnet eller den unge mistrives, skal I underrette Socialforvaltningen med det samme.

Husk at du altid kan kontakte Socialforvaltningen for anonym rådgivning om den konkrete situation inden du sender underretningen (se side 16)

Inddragelse af og samarbejdet med barnet eller den unge og forældre

Forældre og familie er nøglepersoner i børns og unges liv. Det er dem, der kender barnet eller den unge bedst, og de er ofte den vigtigste ressource til at forandre og påvirke barnet eller den unges hverdag i en positiv retning. Derfor er det vigtigt, at du indgår i et tæt og ligeværdigt samarbejde med forældre om barnet eller den unges trivsel og udvikling.

Hvis du bliver bekymret for et barn eller en ung, er det vigtigt, at du inddrager forældrene og barnet eller den unge fra start. Det er også vigtigt, at du holder kontakten og inddrager dem aktivt undervejs i hele processen, dvs. i afdækning såvel som løsning af vanskeligheder. En tidlig og fælles indsats giver jer bedre muligheder for at støtte barnet eller den unge til at komme ind i en god udvikling.

Grundlæggende er der tre ting, som udgør rammen om det gode forældresamarbejde: *tillid* mellem forældre og personale, *ligeværdighed* i mødet og et højt *informationsniveau* begge veje.

Ved en bekymring, er det vigtigt at beskrive de konkrete iagttagelser for forældrene og spørge ind til barnet eller den unges og forældrenes oplevelser. Det er således vigtigt at:

- Beskrive de konkrete iagttagelser og undlade at komme med fortolkninger og løsninger
- Lytte og spørge ind til om barnet eller den unge og forældrene har oplevet tilsvarende situationer
- Drøfte hvordan I hver især kan bidrage til at skabe de bedste rammer for barnet eller den unges trivsel og udvikling

Hvis du har svært ved at få samarbejdet med forældrene til at fungere, eller du er usikker på at kaste dig ud i dialogen med forældrene, er det vigtigt, at du søger hjælp og støtte hos dine nærmeste kollegaer, din leder eller ressourcepersoner.

www.kk.dk/bekymret

Børne- og Ungdomsforvaltningens tværfaglige support

Der er flere muligheder for støtte, når du har behov for rådgivning til håndteringen af en bekymring for et barn eller en ung. Alle institutioner og skoler har en samlet indgang til tværfaglig rådgivning og støtte i det lokale område. Ressourcepersonerne i området består af en række forskellige fagligheder, herunder psykologer, tale-hørepædagoger, støttepædagoger, pædagogiske konsulenter, sprogvejledere, inklusionskoordinatore, integrationskonsulenter og sundhedsplejen, der tilbyder en vifte af ydelser. Du kan få kontakt til de forskellige rådgivnings- og støttemuligheder gennem din leder, ressourcecenter eller ressourcecenter.

Ressourceteam omkring klynger og netværk

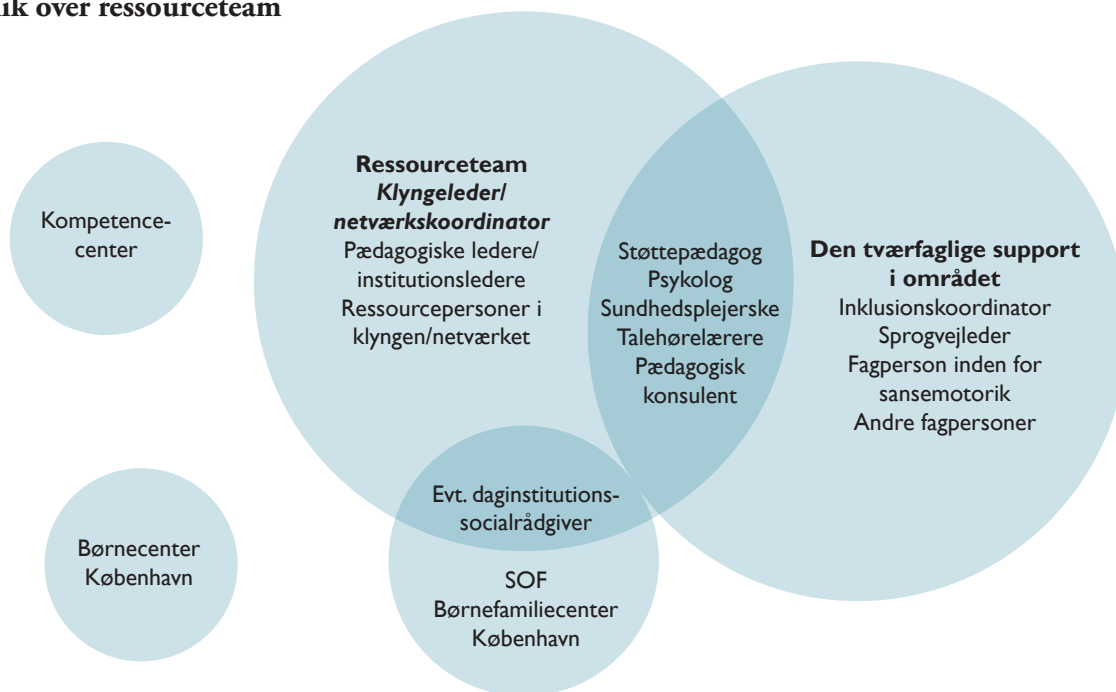
Alle klynger og netværk på institutionsområdet er organiseret i ressourceteams. Ressourceteamet er den direkte indgang til rådgivning og støtte, når de pædagogiske udfordringer overstiger, hvad der kan løses i det almindelige teamsamarbejde i den enkelte institution. Hvis du har brug for inspiration eller andre øjne på en udfordring eller bekymring, kan du gennem din leder få bragt bekymringen til drøftelse i ressourceteamet.

Når du som pædagog får rådgivning og støtte fra ressourceteamet, vil drøftelserne ofte give anledning til nye indsatser, du og dine kolleger skal sætte i gang. En drøftelse i ressourceteamet kan fx føre til:

- At I får rådgivning og hjælp-til-selvhelp til ændring af den pædagogiske praksis eller input til et godt forældre samarbejde
- At en støttepædagog eller en psykolog kommer ud i institutionen, og sammen med jer observerer og udforsker det pædagogiske udviklingsmiljø med henblik på at finde veje til, hvordan I kan arbejde videre med barnet og børnegruppen, der er en bekymring for
- At I får støtte til at udarbejde en underretning til Socialforvaltningen (se side 16)

www.kk.dk/bekymret

Overblik over ressourcecenter

Dagpleje

Dagplejen er ikke alle steder organiseret i ressourcecenter. Som dagplejer er det vigtigt, at du går til din tilsynsførende pædagog og leder, når du har en bekymring.

I skal sammen vurdere, hvordan I handler på bekymringen og om der er behov for råd og vejledning fra den tværfaglige support i området eller om Socialforvaltningen skal underrettes.

Fritids- og klubtilbud

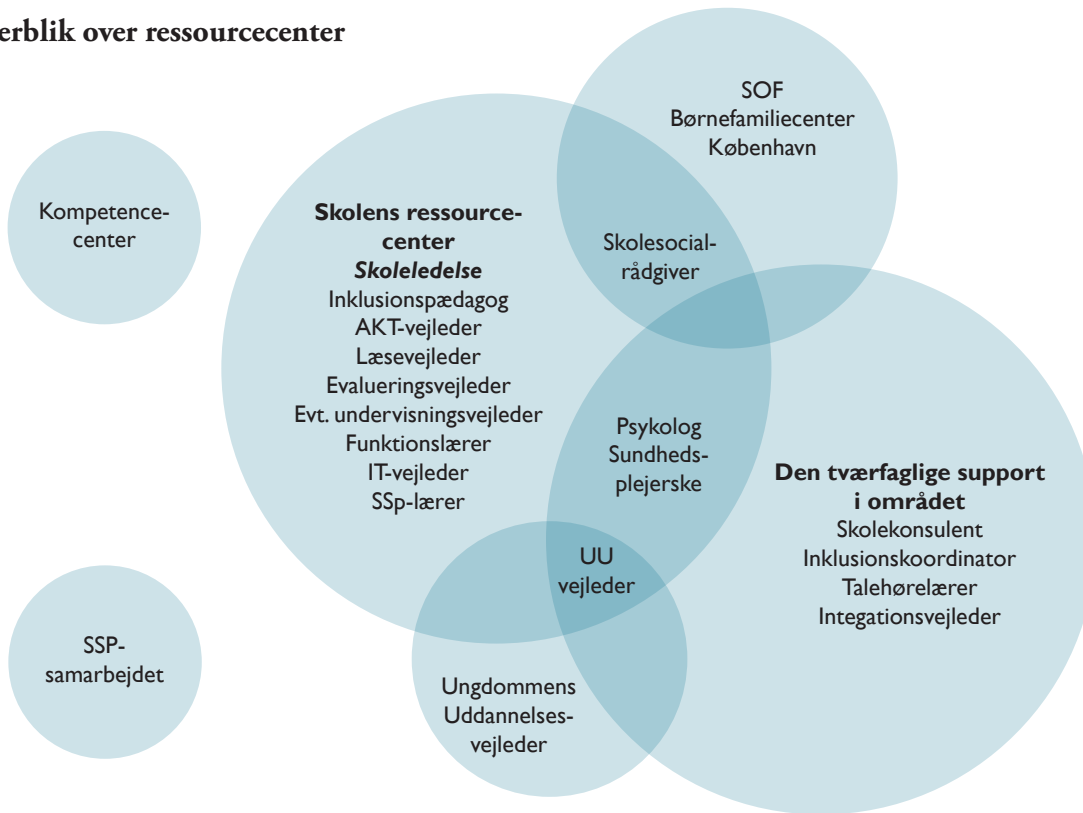
Fritidshjem og klubber er, ligesom vuggestuer og børnehaver, en del af klyngen eller netværkets ressourcecenter.

Fritidshjem og klubber bør dog også være i tæt dialog med den relevante skoles ressourcecenter om en bekymring. Ligesom skolen bør inddrage fritidstilbud og klubber, når skolen har en bekymring om et *fælles* barn eller ung.

Skolernes ressourcecentre

Alle almen- og specialskoler har et ressourcecenter, der samler de særlige ressourcepersoner, der er på skolen eller er tilknyttet skolen via den tværfaglige support i området, Socialforvaltningen og Ungdommens Uddannelsesvejledning. Ressourcecenteret er lærernes direkte indgang til rådgivning og støtte, når de pædagogiske og undervisningsmæssige udfordringer overstiger, hvad der kan løses i det almindelige teamsamarbejde.

Overblik over ressourcecentre

Når du som lærer får rådgivning og støtte fra ressourcecenteret, vil drøftelserne ofte give anledning til nye indsatser, du og dine kolleger skal sætte i gang i klassefællesskabet. En drøftelse i ressourcecenteret kan fx føre til:

- At I får støtte og inspiration i forhold til yderligere at styrke skolens/teamets inkluderende arbejde
- At I får rådgivning og hjælp-til-selvhelp i forhold til at forbedre det sociale miljø eller læringsmiljøet i klassen
- At der sker en målrettet og koordineret indsats i klassen og omkring det enkelte barn eller den unge
- At I får støtte til at udarbejde en underretning til Socialforvaltningen (se side 18).

Ansøgninger om støttepædagog og overvejelse omkring behov for pædagogisk psykologisk vurdering

Et hvert støtte- eller specialundervisningstilbud tildeles ud fra principper om mindsteindgreb, nærhed og inklusion. Derfor skal I altid i institutionen eller på skolen have overvejet og forsøgt andre indsatser inden I ansøger om støttepædagog eller overvejer, at indstille til en pædagogisk psykologisk vurdering.

Ressourceteamet eller ressourcecenteret kan hjælpe jer med at tage stilling til, om der skal ansøges om støttepædagogiske tiltag eller indstilles til en pædagogisk psykologisk vurdering. Husk at det som nævnt er vigtigt at inddrage forældrene i jeres overvejelser. Forældrene kan bidrage med vigtige oplysninger i beskrivelserne af de vanskeligheder barnet eller den unge er i.

Kompetencecentre

I Børne- og Ungdomsforvaltningen er der seks kompetencecentre, der rådgiver pædagoger og lærere om konkrete problematikker, tilbyder pædagogisk observation og vejledning samt kursusforløb i inkluderende praksis. Den enkelte institution eller skole kan kontakte et kompetencecenter for hjælp til et enkelt barn eller en ung, en børnegruppe eller i forhold til efteruddannelse af medarbejdere.

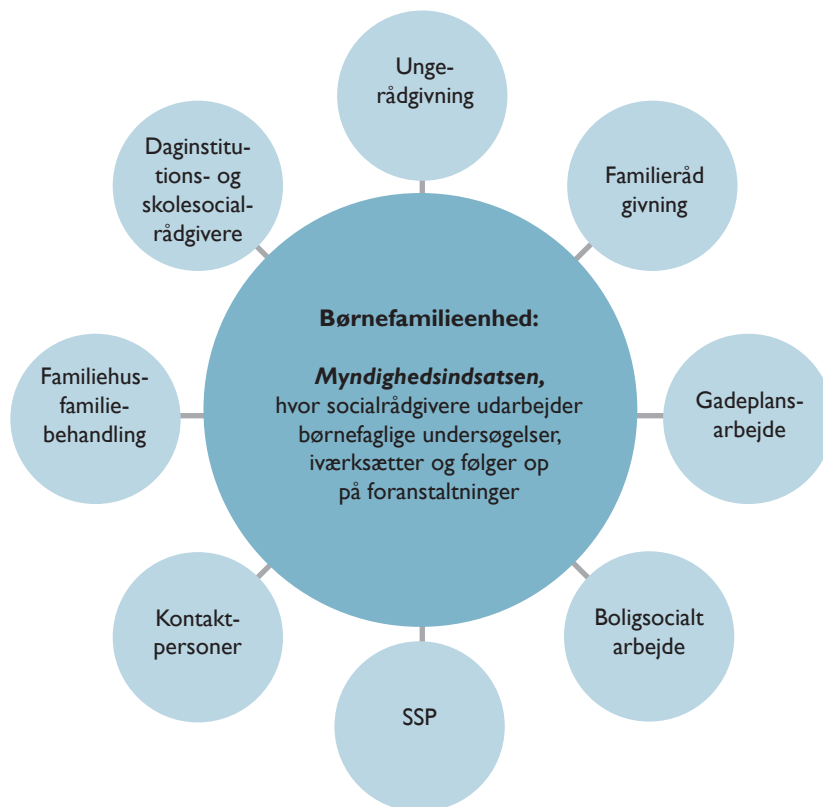
Kompetencecentrene er institutioner og skoler med særlig viden inden for specifikke områder:

- Eksperimentalinstitutionen: Socioemotionelle vanskeligheder, tlf. 32 59 19 50
- Specialklyngen (koordinering hos institutionen Guldregn), tlf. 36 43 03 75
- Skolen i Charlotttegården: ADHD, tlf. 35 36 13 06
- Frejaskolen: Børn med autisme, tlf. 82 22 30 00
- Kompetencecenter for Børn med Læse- og Skrivevanskeligheder (Blågård Skole), tlf. 38 77 34 34/38 7734 32
- Familiekurserne København: Teamsamarbejde, inklusion og familieindsats, tlf. 35 38 08 71

Børnefamiliecenter i København (Socialforvaltningen)

Børnefamiliecenter København er en del af Socialforvaltningen, og har myndighedsansvaret for den sociale indsats målrettet børn og unge under 18 år i sociale eller psykiske vanskeligheder samt deres familie. Børnefamiliecenter København iværksætter støtte efter Serviceloven med det formål at sikre at børn og unge i dårlig trivsel og i mistrivsel kan opnå samme muligheder for personlig udvikling, sundhed og et selvstændigt voksenliv som deres jævnaldrende.

Det er socialrådgivere fra Børnefamiliecenter Københavns 7 lokale børnefamilieenheder, der behandler underretninger, undersøger barnet eller den unges forhold, iværksætter samt følger op på igangsatte foranstaltninger. Herudover har alle børnefamilieenheder en række åbne anonyme rådgivningstilbud.

Børnefamiliecenter Københavns åbne anonyme rådgivningstilbud

Børnefamiliecenter København har en række åbne anonyme rådgivningstilbud. Her kan du, forældre, barnet eller den unge henvende sig for at få råd og vejledning omkring vanskeligheder i familien.

Familierådgivninger (www.familieraadgivning.kk.dk)

- Tilbyder råd og vejledning til børnefamilier om bl.a. børneopdragelse, parforholdsproblemer og generel trivsel i familien.
- Familierådgivningerne har bl.a. tilknyttet familiekonsulenter, psykologer, socialrådgivere og samarbejder med sundhedsplejersker samt en række frivillige foreninger.
- Udvalgte Familierådgivninger tilbyder forskellige gruppetilbud, bl.a. grupper for børn og unge med psykisk syge forældre eller forældrekurset De Utrolige År.

Ungerådgivninger (www.ungeraadgivning.kk.dk)

- Tilbyder rådgivning til unge og deres forældre om skole og uddannelse, alkohol og stoffer, ensomhed, mobning, kriminalitet og generelle vanskeligheder i familien.
- Ungerådgivningerne har bl.a. tilknyttet ungekonsulenter, socialrådgivere og gadeplansarbejdere og samarbejde med fritidstilbud og klubber i området.
- Udvalgte ungerådgivninger tilbyder bl.a. forælderådgivningsforløbet ”En teenager i Familien.”

Daginstitution- og skolerådgivere

- Alle alment skoler og udvalgte daginstitutioner har tilknyttet en socialrådgiver.
- Daginstitution- og skolesocialrådgivere tilbyder rådgivning til medarbejdere i institution eller skole, hvis der er en social bekymring for et barn eller en ung, og kan bl.a. være med til at understøtte samarbejdet med forældrene.
- Daginstitution- og skolesocialrådgivere tilbyder kortere rådgivningsforløb for børn, unge og deres familie.

Underretning til Børnefamiliecenter København

Hvis din intuition fortæller dig, at der er grund til at være bekymret, er det vigtigt, at du handler. En underretning er udtryk for omsorg, og det er vigtigt, at du ikke – på grund af misforstået hensyn til forældrene – undlader at gå videre med din bekymring. Som fagperson er du ofte tæt på barnet eller den unge og har vigtig viden som gør, at Socialforvaltningen kan hjælpe barnet, den unge og familien bedst muligt.

Hvis du er i tvivl, om du skal underrette, kan du altid kontakte Børnefamiliecenter København for at få råd og vejledning. Du bør forinden have drøftet din bekymring i ressourcecenter eller -center eller med en daginstitution- eller skolesocialrådgiver.

Underretningspligten

Alle borgere har pligt til at underrette myndighederne, hvis de møder børn eller unge, der er udsat for omsorgssvigt. Som fagperson har du skærpet underretningspligt, der går forud for din tavshedspligt. Den skærpede underretningspligt betyder, at du har pligt til at reagere, alene på baggrund af en formodning om, at et barn eller en ung under 18 år har behov for særlig støtte.

Serviceovens §153 om skærpet underretningspligt

Fagpersoner der udøver offentlig tjeneste eller offentligt hverv, skal underrette hvis de under udøvelsen af tjenesten eller hvervet får kendskab til eller har grund til at antage at,

1. et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte
2. et barn umiddelbart efter fødslen kan få behov for særlig støtte på grund af forældrenes forhold
3. et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte pga. barnet eller den unges ulovlige skolefravær/undladelse af at opfylde undervisningspligten
4. et barn en ung under 18 år har været udsat for overgreb

Du skal underrette Børnefamiliecenter København, hvis du vurderer, at et barn eller en ung viser tegn på dårlig trivsel, mistroivsel, omsorgssvigt eller på anden vis er truet i sin udvikling i en sådan grad, at det ikke kan klares med den hjælp, som dit arbejdssted normalt kan trække på.

Underretning ved mistanke om strafbare forhold

Hvis du får mistanke om seksuelle eller voldelige overgreb, hvor barnets tarv er alvorligt truet, skal du **omgående** kontakte Børnefamiliecenter København eller Den Sociale Døgnvagt (se side 24-25)

Ring 33 17 42 24 for at komme i kontakt med Børnefamiliecenter København. Her skal du spørge efter en socialrådgiver fra børnefamilieenheden i det område, hvor barnet bor. Du kan også finde telefonnummeret til den lokale enhed på *www.kk.dk/bfck*.

Uden for normal åbningstid kan du kontakte Den sociale Døgnvagt på 33 17 33 33.

Sådan underretter du

Det anbefales, at du så tidligt som muligt inddrager og samarbejder med familien. Forældre vil som udgangspunkt deres børn det bedste, og støtten til barnet eller de unge bliver bedst, hvis der fra start er et samarbejde med familien.

En underretning sendes til Børnefamiliecenter København i det område, hvor barnet eller den unge bor. Inden du sender underretningen, er det en god ide, at holde et møde med forældrene, hvor du sammen med dem gennemgår underretningen og giver dem mulighed for at kommentere. Underretningen udleveres til forældrene inden mødet.

Hvis forældrene er uenige i underretningen, skal du orientere dem om, at du ikke ændrer i underretningen, men at du tilføjer eller vedlægger deres kommentarer. Overvej, om det er relevant at have en kollega, en anden fagperson eller din leder med til samtalen.

Find skema til underretning på www.kk.dk/bekymret eller BUFs opgaveportal. Underretningsskemaet kan også fås hos Børnefamiliecenter København.

Husk altid at fortsætte indsatsen over for barnet eller den unge og forældre, selvom du har underrettet. Hvis der opstår nye bekymringer, skal du underrette igen.

Det skal der stå i en underretning

Selvom formålet med en underretning er at formidle din bekymring, er det vigtigt, at underretningen indeholder en beskrivelse af både barnet eller den unges vanskeligheder og ressourcer. Det er vigtigt at få en så nuanceret beskrivelse som muligt. I dine beskrivelser kan du fx forholde dig til barnet eller den unges adfærd, sproglige, motoriske og faglige udvikling, familieforhold, sundhedsforhold, fritidsforhold og venskaber.

<p>Hvad bekymrer?</p> <p>Hvilke ressourcer er der hos barnet eller den unge, i familien og netværket?</p> <p>Har I igangsat tiltag til at hjælpe barnet eller den unge?</p>	<p>Konkrete iagttagelser af barnet eller den unge eller familien. Hvordan og i hvilke situationer og evt. relationer kommer det til udtryk i barnet eller den unges adfærd? Forhold dig konkret til, hvad du har set og oplevet. Forsøg ikke at tolke på, hvad adfærden er udtryk for, eller konkludere og finde løsninger.</p> <p>Er der tidspunkter hvor bekymringen ikke er til stede? Er der noget der fungerer godt i familien? Er der personer i familien eller netværket barnet eller den unge har en god relation til? Er der personer i familien eller netværket, der er til støtte for barnet eller den unge og familien? Hvilke ændringer ønsker du at se for barnet eller den unge?</p> <p>Nævn evt. særlige tiltag, støtteforanstaltninger, netværksmøder eller andet samt om andre ressourcepersoner har været inddraget. Hvad har fungeret? Hvad har ikke fungeret?</p>
--	--

Når Børnefamiliecenter København modtager en underretning

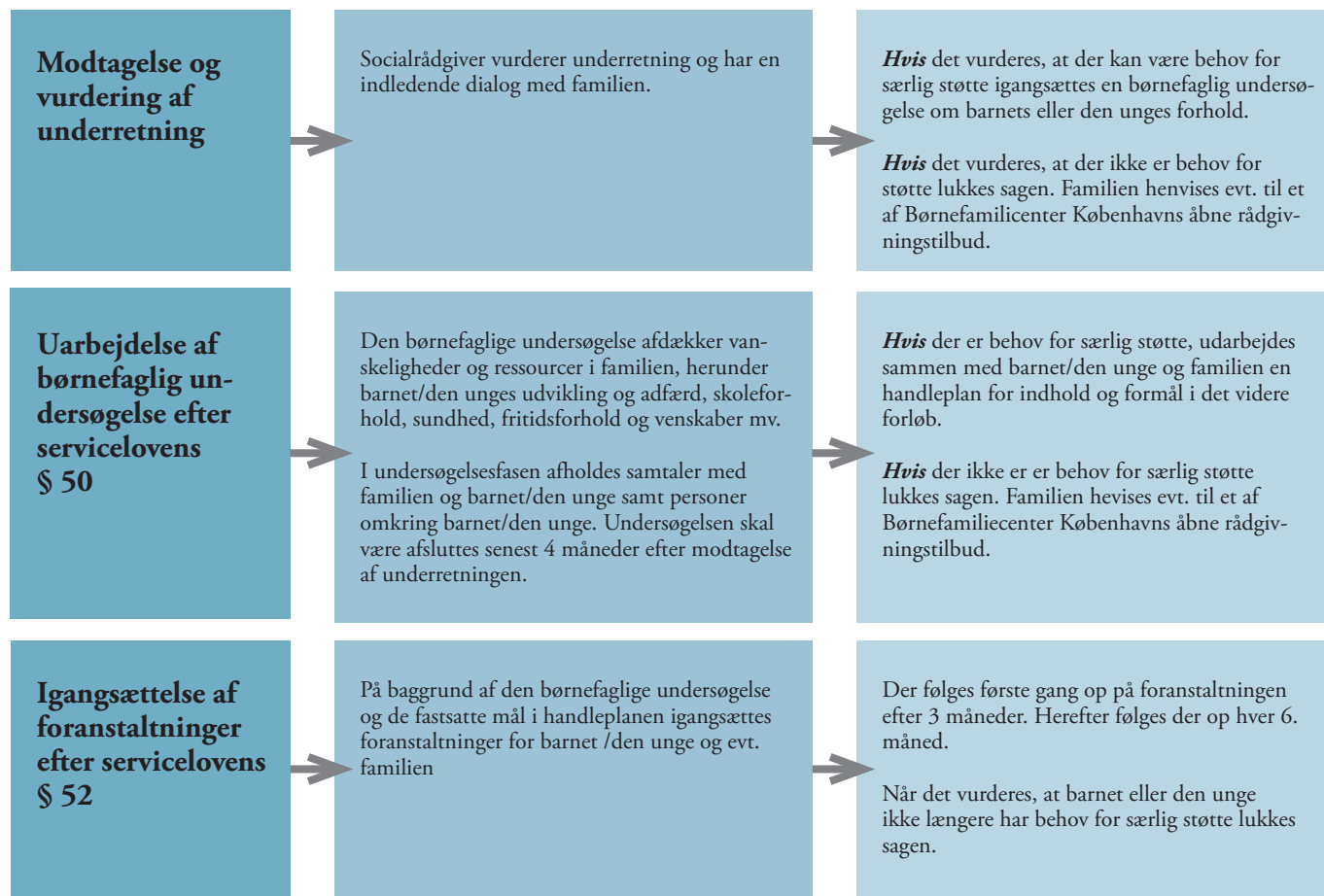
Når Børnefamiliecenter København modtager en underretning, sender de en kvittering for modtagelse af underretningen inden for 6 hverdage. Som beskrevet i figuren på side 21, vil en socialrådgiver kontakte barnet eller den unges forældre for at få underretningen nærmere belyst.

Herefter vurderes det, hvorvidt der er behov for at igangsætte en børnefaglig undersøgelse efter servicelovens §50. Undersøgelsen skal afdække barnet eller den unge og familiens ressourcer og vanskeligheder.

I undersøgelsesfasen kan det være nødvendigt med yderligere beskrivelser af barnet eller den unge, og Børnefamiliecenter København kan derfor anmode om udtalelser fra fagpersoner, der kan have relevante oplysninger. Sådant en henvendelse skal besvares inden for 10 hverdage. På baggrund af den børnefaglige undersøgelse afgør Børnefamiliecenter København, om der skal iværksættes foranstaltninger for barnet eller den unge og familien efter servicelovens § 52 om særlig støtte.

En foranstaltning kan fx være familiebehandling eller en kontaktperson for barnet, den unge eller familien. Hvis en anbringelse vurderes nødvendig, kan den finde sted i en plejefamilie, en af kommunens døgninstitutioner eller et privat socialpædagogisk opholdssted. I særlige tilfælde er det muligt at anbringe barnet eller den unge uden for hjemmet uden samtykke, en såkaldt tvangsanbringelse.

Sagsgang i Børnefamiliecenter København

Opfølgning på en underretning

Som underretter er du ikke part i sagen, og du har derfor ikke juridisk krav på at blive orienteret om sagens forløb. Hvis forældre eller den unge over 15 år ikke har givet samtykke til at dele oplysninger er det således ikke muligt for Børnefamiliecenter København at orientere om, hvad der sker i sagen.

Fagpersoner der har underrettet, har dog ret til at få besked om underretningen har givet anledning til en børnefaglig undersøgelse samt foranstaltning. Hvis du skulle modtage oplysninger, har du tavshedspligt. Børnefamiliecenter København kan vælge at orientere fagpersoner om, hvilken type foranstaltning der er iværksat, hvis det vurderes at oplysningen har væsentlig betydning for den støtte, fagpersonen kan yde barnet eller den unge.

www.kk.dk/bekymret

Akutte situationer

Det er vigtigt, at du er opmærksom på behovet for støtte til børn og unge, der har været udsat for en voldsom hændelse – de har brug for, at nære voksne kan rumme deres reaktioner. Som voksen, der kender barnet eller den unge, kan du hjælpe ved at:

- være parat til at lytte og tale, når barnet eller den unge har behov for det
- være klar over, at barnet eller den unge ind i mellem vil virke upåvirket af situationen
- give plads til barnet eller den unges følelser, når du er sammen med barnet eller den unge
- tage hånd om praktiske forhold for barnet eller den unge og deres forældre

Pludseligt opståede kriser

Ved pludselige kriser, ulykke og dødsfald skal du og dine kollegaer planlægge indsatsen i overensstemmelse med institutionen eller skolens omsorgs- eller kriseplan. I sådanne situationer er det oplagt at søge rådgivning hos ressourcepersoner fra ressourcecenter eller -center eller områdets tværfaglige support, der kan yde rådgivning og støtte til institutionen, skolen og hjemmet. I nogle tilfælde kan de også yde hjælp til bearbejdning af børnenes og lærernes eller pædagogernes oplevelser i den første tid efter hændelsen.

Få råd og vejledning til at håndtere en pludselig krisesituation hos:

Den tværfaglige support i området via din leder

Børnefamiliecenter København på tlf. 33 17 42 24

PsykologHuset for børn og unge - Sct. Stefans teamet på tlf. 33 17 20 02, se også www.phbu.dk

Vold og seksuelle overgreb

Hvis du har mistanke om, at et barn eller en unge er udsat for seksuelle eller voldelige overgreb eller andre strafbare forhold, skal du omgående drøfte dette med din leder. Du må ikke først orientere forældrene, fordi det i disse situationer kan vanskeliggøre det videre forløb, herunder politiets eventuelle arbejde i forbindelse med afhøringer.

Herefter aftaler du og din leder, hvordan I underretter Børnefamiliecenter København, som efter underretningen vil overtage sagsbehandlingen og guide til videre handling i sagen. I kan i denne fase også gøre brug af rådgivning fra områdets tværfaglige support. Samarbejdet mellem Socialforvaltningen, politi og sundhedssystem i sager vedrørende seksuelle eller voldelige overgreb koordineres af regionens Børnehus.

En underretning om overgreb og lignende grove forhold sker normalt telefonisk på grund af den særlige og akutte situation. Børnefamiliecenter København vil dog efterfølgende anmode om en skriftlig underretning. I akutte sager skal Børnefamiliecenter København inden for 24 timer vurdere, om der skal foranstalles akut i den konkrete sag.

Ring 33 17 42 24 for at komme i kontakt med **Børnefamiliecenter København**. Her skal du spørge efter en socialrådgiver fra børnefamilieenheden i det område, hvor barnet bor. Du kan også finde telefonnummeret til den lokale enhed på www.kk.dk/bfck

Uden for normal åbningstid skal du kontakte **Den Sociale Døgnvagt** på tlf. 33 17 33 33.

www.kk.dk/bekymret

Tavshedspligt, samtykke og videregivelse af oplysninger

Reglerne om tavshedspligt og videregivelse af oplysninger kan opleves som en barriere i samarbejdet omkring børn, unge og familier. Blandt fagpersoner kan der herske usikkerhed om, hvilke oplysninger man må og skal udveksle, og hvornår der skal indhentes samtykke fra forældrene og evt. barnet eller den unge. I det følgende beskrives reglerne på området samt, hvad der i Københavns Kommune er god praksis.

Din tavshedspligt

Formålet med reglerne om tavshedspligt er at sikre borgerens retssikkerhed og tilliden mellem borgeren og personer fra det offentlige, som borgeren kommer i kontakt med.

Reglerne om tavshedspligt skal sikre, at du kun udveksler fortrolige oplysninger om børn og unge og deres familier med andre fagpersoner, når det er nødvendigt for, at I kan udføre jeres arbejde.

I det omfang det er nødvendigt for at du kan udføre dit arbejde er det i orden at tale og sparre med dine kollegaer uden at skulle indhente samtykke fra forældrene. Hvis du vurderer, at der er behov for tværfaglig sparring med eller rådgivning fra ressourcepersoner udenfor institutionen eller skolen, bør du altid inddrage barnet, den unge og forældrene i overvejelserne og give dem mulighed for at deltage i drøftelserne. Hvis de ikke har mulighed for - eller ikke ønsker - at deltage, skal du sørge for at indhente samtykke og på møderne give stemme til barnet, den unge og familiens perspektiver.

For en daginstitution, skole eller et fritidstilbud er eksterne fagpersoner fx sundhedsplejerske, socialrådgiver, psykolog, UU-vejleder, inklusionskoordinator, talehørelærere, skolekonsulent, pædagogisk konsulent mm., dvs. mange af de fagpersoner, der deltager i en klynges ressourceteam eller en skoles ressourcecenter. Du skal derfor altid indhente samtykke fra forældrene, når du ønsker at drøfte en konkret sag i ressourceteamet/resourcecentret.

Som fagperson, der arbejder med børn og unge, er du underlagt reglerne om tavshedspligt. Det betyder, at du har tavshedspligt med hensyn til alle fortrolige oplysninger om børn, unge og deres familier, du kommer i besiddelse af igennem dit arbejde.

Tavshedspligten gælder således fortrolige oplysninger, dvs. oplysninger af en vis følsom karakter. Der er en glidende overgang til fortrolige oplysninger, så du skal være opmærksom på reglerne, så snart du vil drøfte et enkelt barn eller ung.

Nedenfor angives eksempler på fortrolige oplysninger (listerne er ikke udtømmende):

- Familiemæssige forhold. Fx hvem af forældrene der har forældremyndighed eller at barnet/den unge er adopteret
- Økonomiske forhold. Fx at familien får særligt børnetilskud
- Forældrenes arbejds- og ansættelsesforhold. Fx at en af forældrene er arbejdsløs
- Forældrenes boligforhold. Fx, at der er risiko for, at boligen går på tvangsauktion.
- CPR-nummer
- Race, religion og hudfarve. Fx at forældrene er Jehovas Vidner
- Politiske og foreningsmæssige forhold. Fx at forældrene er aktive i et bestemt politisk parti.
- Seksuelle forhold. Fx at moren er homoseksuel
- Strafbare forhold. Fx at faren er dømt for hæleri
- Helbredsforhold og misbrug af nydelsesmidler eller lignende. Fx at forældrene eller barnet eller den unge selv har kræft eller har et misbrug af alkohol.
- At der er store sociale problemer i familien. Fx at forældrene er voldelige overfor hinanden eller at der er indgivet anmeldelse for seksuelt misbrug.

Adresse-, opholds-, civilstands- og andre statusoplysninger er normalt ikke af fortrolig karakter, medmindre oplysningerne afslører noget bagvedliggende følsomt, fx en oplysning om fængselsophold eller om ophold på en psykiatrisk afdeling.

Ønsker du at udveksle en oplysning, som ikke er fortrolig, kan du videregive den uden samtykke. Det kan fx være helt generelle oplysninger om, hvor mange børn, der går i klassen, hvilke pædagogiske principper, der bruges i børnehaven, hvilke elever, der danner grupper med hvem eller, at Peter går til gymnastik.

Tavshedspligten gælder ikke i de situationer, hvor du er forpligtet til at videregive en oplysning i henhold til lovgivning fx i forbindelse underretning og udarbejdelse af børnefaglig undersøgelse i Socialforvaltningen og opfølgning på social foranstaltning.

Samtykke

Hvis du som fagperson vurderer, at det er nødvendigt at videregive fortrolige oplysninger om et barn og evt. barnets forældre til andre, skal du forinden indhente et samtykke fra forældrene.

Hvis du altid har haft en tæt og ligeværdig dialog og et godt samarbejde med forældrene, og dermed har etableret et gensidigt tillidsforhold, vil forældre som regel gerne give samtykke til at der deles oplysninger. Hvis forældrene og evt. barnet eller den unge ikke har mulighed for - eller lyst til - at deltage i et møde, skal du også indhente samtykke til, at du går videre med den konkrete udfordring til ressourcepersoner uden for institutionen eller skolen.

Et samtykke sikrer, at forældrene ved og er indforstået med, hvad der skal foregå på mødet. Samtidig sikrer samtykket, at fagpersoner, og eventuelle ressourcepersoner, på mødet får de bedst mulige betingelser for at drøfte problemerne. Selvom der er givet samtykke, må der kun udveksles fortrolige oplysninger, som er nødvendige for jeres fælles indsats for barnet eller den unge.

Hvis forældrene har fælles forældremyndighed skal begge forældre, som udgangspunkt, give samtykke til udveksling af oplysninger. Samtykke kan også gives af en person, der har fået fuldmagt af forældremyndighedsindehaveren.

Krav til samtykke

- Et samtykke kan være skriftligt eller mundtligt. Ved mundtligt samtykke er der pligt til at notere det ned.
- Et samtykke er som hovedregel ikke tidsbegrænset, men det er muligt at tilbagekalde et samtykke. For sundhedspersoner gælder dog en tidsbegrænsning på 1 år.
- Et samtykke skal være frivilligt, specifikt og informeret. Frivilligt betyder, at det ikke må være givet under tvang. Specifikt betyder, at det klart og tydeligt skal fremgå, hvad der er givet samtykke til. Informeret betyder, at den, der giver samtykke, skal være klar over, hvad det er der samtykkes til.

Du kan finde Børne- og Ungdomsforvaltningens forældresamtykkeskema på opgaveportalen

Undtagelser hvor du kan udveksle fortrolige oplysninger uden samtykke

I langt de fleste tilfælde giver forældrene samtykke til, at du kan tale om dem og barnet eller den unge i tværfagligt regi. Nedenstående knytter sig derfor kun til få særlige situationer:

1. Særlige, evt. akutte, situationer, hvor hensynet til barnet betyder, at det er påkrævet, at du udveksler oplysninger om barnet, den unge eller forældrene.
2. Særlig adgang til at udveksle oplysninger i SSD-samarbejdet, hvor det ikke er muligt at få et samtykke fra forældrene (servicelovens § 49 a).

Udveksling af fortrolige oplysninger i særlige og evt. akutte situationer

I helt særlige situationer kan der være behov for at udveksle fortrolige oplysninger om et barn eller en ung, selvom det ikke lykkedes at få tilladelse fra forældrene til drøftelserne. Det kan fx være:

- Hvis et barn eller en ung skal på hospitalet, hvor personalet er nødt til at udlevere barnet eller den unges cpr-nr., selvom de ikke har fået samtykke fra forældre.
- Hvis der ikke foreligger tilslutning fra forældrene til iværksættelse af specialundervisning eller anden specialpædagogisk bistand og skolelederen vurderer at det er absolut påkrævet og derfor træffer beslutning om at indstille barnet eller den unge til visitation til specialtilbud.
- I forbindelse med en politianmeldelse.
- I forbindelse med en underretning til Socialforvaltningen.

I sådanne særlige situationer er det muligt at udveksle fortrolige oplysninger uden samtykke, hvis hensynet til barnet eller den unges situation klart overstiger forældrenes og barnet eller den unges interesse i, at oplysningerne ikke gives videre.

I praksis skal der meget til, før man kan gøre brug af denne undtagelse. Barnet eller den unges vanskeligheder skal være så store, at der er fare for den fysiske og psykiske udvikling. Derfor vil det meget sjældent være relevant at anvende denne undtagelse i det tværfaglige samarbejde.

Særlig adgang til at udveksle fortrolige oplysninger i det tværfaglige SSD-samarbejde

Serviceovens § 49a gør det muligt at udveksle fortrolige oplysninger uden samtykke fra forældrene. Oplysningerne kan udveksles ved ét møde i det tværfaglige SSD-samarbejde (socialforvaltning, skole, sundhedspleje og dagtilbud), hvis det vurderes, at dette er nødvendigt som led i det tidlige eller forebyggende arbejde om børn og unge i vanskeligheder.

Udvekslingen af fortrolige oplysninger må finde sted én gang ved et møde. I særlige tilfælde kan der ske udveksling af oplysninger ved et opfølgende møde. Det kan fx være aktuelt, hvis der sker afgørende nyt i barnet eller den unges situation, som nødvendiggør, at man i det tværfaglige samarbejde drøfter situationen en ekstra gang.

Medarbejdere i det tværfaglige SSD-samarbejde er medarbejdere fra:

- Skole, herunder fri- og privatskoler
- Skolefritidsordninger (KKFO)
- Sygeplejersker, sundhedsplejersker, læger, tandlæger og tandplejere ansat i den kommunale sundhedstjeneste
- Dagtilbud og fritidshjem, herunder selvejende institutioner
- Myndigheder – fx Socialforvaltningen og Pædagogisk Psykologisk Rådgivning – der løser opgaver inden for området for børn og unge med særlige behov

Du bør således kun vælge at gøre brug af Servicelovens § 49a, hvis du på baggrund af en konkret bekymring for et barn eller den unges trivsel og udvikling vurderer, at der kan være behov for støtte, og hvis forældrene ikke ønsker, eller kan forventes, at ville deltage i samarbejdet.

Anonym drøftelse

Hvis du ikke kan få samtykke af forældrene til ekstern sparring, eller hvis der er helt særlige forhold der taler herfor, har du mulighed for at drøfte udfordringer omkring barnet eller den unge anonymt fx i ressourceteamet eller -centret eller med en relevant ressourceperson udenfor jeres tilbud.

For at beskytte barnet eller den unge og forældre skal anonymiteten være reel, også selv om det betyder, at ganske få forhold kan diskuteres. I lokalområder og i institutioner og skoler, hvor de fleste kender hinanden, kan det være svært at sikre barnets eller den unges og forældrenes anonymitet.

www.kk.dk/bekymret

Relevante skemaer og information

Skemaer, vejledninger og lignende til findes på www.kk.dk/bekymret eller Børne- og Ungdomsforvaltningens opgaveportal (som din leder har adgang til).

- Forældresamtykkeskema - se vejledning om dialog og samarbejde
- Ansøgningsskema til støttepædagog
- Tværfaglig klassegennemgang, herunder forældrebrev og samtykkeerklæringer
- Vejledning til håndtering af bekymrende fravær, herunder brev- og handleplansskabeloner
- Underretningsskema (Socialforvaltningen)
- Skema til udtalelse fra daginstitution (Socialforvaltningen)
- Skema til skoleudtalelse (Socialforvaltningen)

Find også information på

- www.kk.dk/bekymret
- www.kk.dk/bufsofmedarbejder hvor du kan finde information om det fælles sagsforløb, aftaleforum og de fleksible tilbud målrettet børn og unge, som både har behov for specialpædagogisk bistand og en social foranstaltning.

www.kk.dk/bekymret

